

Un nou dinosaure en una illa prehistòrica a l'Oceà Tetis

01/2010 - **Biologia.**

Una nova espècie de dinosaure, el *Tethyshadros insularis*, descobert a Itàlia, és l'objecte de la publicació d'un recent article per part de Fabio Dalla Vecchia, director de l'equip descobridor, del Institut Català de Paleontologia. El flamant dinosaure està emparentat amb la família dels herbívors hadrosauroïdes "bec d'ànec", però és anterior als hadrosaures nord-americans. "Antonio", que així es diu l'espècimen, va viure a finals del Cretaci en una illa enmig de l'Oceà Tetis, un mar prehistòric que es trobava esquitxat d'illes que més tard formarien la massa continental de l'Europa occidental.



Holotipus del nou dinosaure *Tethyshadros insularis*, anomenat "Antonio".

Fabio M. Dalla Vecchia, paleontòleg del Institut Català de Paleontologia, ha publicat a l'edició de desembre de la revista *Journal of Vertebrate Paleontology*, l'estudi d'un nou dinosaure trobat en unes roques de fa 70 milions d'anys a Itàlia, el *Tethyshadros insularis*, el qual és la segona espècie de dinosaure descoberta a Itàlia. Trobar esquelets complets de dinosaure és una cosa realment poc habitual. L'espècimen del principal fòssil de la nova espècie, el qual és conegut amb el nom d'"Antonio", està extraordinàriament en bon estat. És l'esquelet de dinosaure de talla mitja més complet que mai s'ha trobat a Europa des del descobriment de l'*Iguanodon* i el *Dollodon* a Bèlgica (1878) i un dels més complets dinosaures descoberts al món.

Era un dinosaure herbívor que voltava els quatre metres de llarg, pertanyent als hadrosauroïdes, i més primitiu que els famosos dinosaures "bec d'ànec" (hadrosàurids) d'Amèrica del Nord i Àsia. Per primera vegada es pot observar el cos sencer i la morfologia d'aquest tipus de dinosaures, similar però diferent al dels "bec d'ànec". *Tethyshadros* va viure en una illa relativament petita a l'oest de l'antic Oceà Tetis, entre les terres d'Àfrica i del nord d'Europa. Per aquell temps, Europa era un arxipèlag d'illes en latituds subtropicals. A diferència de la nova espècie, els hadrosàurids van viure en continents.



A causa de el seu hàbitat insular, el Tethyshadros era bastant més petit que els seus "parents" continentals, ja que els dinosaures "bec d'ànec" nord-americans mesuraven al voltant de vuit metres de llarg quan eren adults. Les condicions insulars poden ser també les responsables d'una estranya barreja de característiques primitives, evolucionades i d'altres poc habituals en el nou dinosaure, així com una certa facilitat per a la cursa. En relació amb aquesta cursorialitat es pot explicar també la peculiar morfologia de la seva cua, cosa que fa anys va fer pensar a alguns investigadors que "Antonio" podria ser una femella.

Els avantpassats del Tethyshadros van arribar a l'arxipèlag europeu emigrant des d'Àsia, desplaçant-se d'illa en illa. Això va ocórrer durant el període que l'Oceà Tetis es tancava gradualment i les cadenes de la muntanya alpina començaven a formar-se a causa del desplaçament cap al nord d'alguns continents situats al sud, i de l'incipient avanç d'Àfrica precipitant-se contra el continent euro-asiàtic.



Fabio Dalla Vecchia

Institut Català de Paleontologia

"Tethyshadros insularis, a new hadrosauroid dinosaur (Ornithischia) from the Upper Cretaceous of Italy". Dalla Vecchia, F.M. Journal of Vertebrate Paleontology, 29(4) 1100-1116, 2009.